

ฟังธรรมเอา

พระอาจารย์สงบ มนสฺสุทฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๗
ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “กามราคะ อวิชชา”

รบกวนหลวงพ่อดีช่วยแนะนำเกี่ยวกับกามราคะ อวิชชา ฟังเทศน์หลงตาแล้วสนใจ แต่ยังไม่เข้าใจ ยังติดตามเทศน์ของหลวงพ่อยุ่ตลอดไปค่ะ ขอขอบคุณ

ตอบ : นี่เขาถามปัญหาถามบ่อยมาก แล้วตอบปัญหาไปจนเคลียร์หมดแล้ว พอเคลียร์หมดแล้วก็ฟังเทศน์

เวลาเราฟังเทศน์ เราแสวงหา เราก็มีปมในใจว่า เราปฏิบัติไปแล้วจะถูกต้อนหรือเปล่า ทำแล้วมันจะชอบธรรมไม่ชอบธรรม เราก็มีความสงสัยไป มีความสงสัยก็ถามมาเรื่อยๆ ก็เคลียร์ไปเรื่อยๆ เคลียร์ทีละประเด็นๆ เคลียร์ไปจนตอนนี้ไม่มีปัญหาแล้ว ไม่มีปัญหา ก็ไปฟังเทศน์หลงตา

ฟังเทศน์หลงตาเรื่องกามราคะ อวิชชา แล้วสนใจ แต่ไม่เข้าใจ หลวงพ่ออธิบายที่

นี่ยังดีนะ ยังดีว่า การฟังธรรม การฟังธรรมคือสิ่งที่ชักนำเรา ธรรมะไง ธรรมะ ธรรมะมีหยาบ มีกลาง มีละเอียด ธรรมะอย่างหยาบๆ ดูลึ เช่น เราไปวัดไปวา กัน คนที่ไปวัดได้ เขาไปวัดด้วยความภูมิใจของเขา

แต่คนที่เขาไม่ไปวัด เขามองแล้วเขาขวางตา พวกนี้ไม่รู้จักรัศมีสมบัติ ไม่รู้จักประหัตมัจฉัยสัท ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เอาไปให้คนนู้นคนนั้น...คิดไปนู่นนะ เพราะจิตใจเขาหยาบ

ถ้าจิตใจเขาสูงส่งนะ เขาทำได้ทุกอย่าง อย่างแหละ สิ่งที่เขาทำมันของเล็กน้อยทั้งนั้นนะ เพราะจิตใจของเขา น้ำใจของเขามหาศาล ฉะนั้น สิ่งที่เขาแสดงออก แสดงออกอย่างไร นี่ใจของคนใจคนหยาบ ใจคนละเอียดนี้แตกต่างกันนะ

ที่นี้เหมือนกัน ถ้าใจคนมันหยาบๆ มันรับอะไรไม่ได้เลย มันคิดเป็นวิทยาศาสตร์ใจของเราคือของเรา ของเขาก็คือของเขา ไม่เกี่ยวกัน

ของเราเป็นของเรา ของเราเป็นของเราโดยสมมุติ ของเราในปัจจุบันนี้ ถ้ามันหาย
จากเราไป มันตกหาย เป็นของเราใหม่ ถ้าเราตายไปจากมัน เป็นของเราใหม่ นี่
พระพุทธเจ้ามองตรงนี้ มันเป็นของเราชั่วคราวไป

พระพุทธเจ้าบอกขนาดนี้นะ บอกว่า คนเรามันเปรียบเหมือนบ้าน แล้วโดนไฟไหม้
บ้านเราโดนไฟไหม้นะ ถ้าคนฉลาดชนทรัพย์สมบัตินั้นออกจากบ้านไปเท่าไร ไฟไหม้บ้าน
เราก็ขึ้นของออกมา ใครชนของออกจากไฟไหม้บ้านนั้นเท่าไรก็ได้เท่านั้น

ใครโง่โง่ บ้านของเราไฟไหม้นะ โอ้ย! ไฟไหม้ ไฟไม่เกี่ยวกับเรา ไฟอยู่นอกบ้าน
มันไหม้บ้านนั้นไปหมดเลย ชีวิตนี้หาทรัพย์สมบัติไว้ก็ของเราๆ ไฟก็ไหม้บ้านคืออายุขัย ใหม
บ้านจนหมดอายุขัยไป สมบัติก็ตกอยู่ในโลกนี้ เอ็งไปแต่จิตเอ็งทุกซั่ๆ ยากๆ ไปนั่นนะ

แต่ถ้าเอ็งชนของเอ็งออก ชนของออกจากบ้าน สละไป ทำบุญกุศลเสียสละไป เสียสละ
ไปนั่นมันเป็นวัตถุ แต่จิตใจ จิตใจเป็นคนให้ นี่ทิพย์สมบัติ จิตใจเป็นคนให้ จิตใจเป็นคนรู้ เวลา
ตายไป จิตออกจากร่างนี้ไป จิตมันเป็นคนให้ จิตเป็นคนรู้ จิตนี้มันก็เอาของมันไป วัตถุนั้นก็
ตกอยู่กับโลกนี้ แต่ถ้าเราเก็บไว้ของเรา แล้วไฟไหม้หมดเลย จิตมันไม่ได้ให้ จิตมันไม่ได้ให้
ตายไปมันก็ไม่รู้อะไรเลย ไม่มีทิพย์สมบัติตามไป

เราจะบอกว่า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจิตใจท่านสูงส่ง ท่านรู้ อนาคตังส
ญาณท่านแจ่มแจ้ง แจ่มโลกนอกโลกใน โลกนอก โลกนอกก็โลกของเรา โลกในคือโลกทัศน์
คือจิตใจของเรานี้ก็โลกหนึ่ง ท่านรู้ถึงว่าโลกในมันจะเวียนว่ายตายเกิดอย่างไร ท่านสอนไว้
ท่านสอนไว้

แต่พวกจิตใจเรามันตาวิทยาศาสตร์ ตาโลกใจ ของกูๆ กูไม่ให้ ก็ของกู แต่ถ้า
พระพุทธเจ้า ของเราโดยสมมุติ โดยสมมุตินี้ถูกต้องชอบธรรม เราไม่พลัดพรากจากเขา เขาก็
ต้องพลัดพรากจากเรา เราใช้จ่ายไป เขาพลัดพรากจากเราไป เราใช้จ่ายใช้สอย เขาก็พลัด
พรากจากเราไป ถ้าเราพลัดพรากจากเขา เราก็ต้องตายไปเป็นธรรมดา แต่จิตใจเราต่ำ เรา
คิดอย่างนี้ไม่เป็น นี่เพราะจิตใจเราต่ำไง ถ้าจิตใจเราสูงนะ เราจะคิดอย่างนี้ได้ ถ้าคิดอย่าง
นี้ได้ เห็นไหม ฟังธรรม ฟังธรรมอย่างนี้ ถ้าเราพัฒนาของเรา เราเสียสละได้ ใจที่ว่าของกูๆ

กรณีอย่างนี้นะ ถ้าจิตใจคนสูงส่งนะ มันจะร่มเย็นเป็นสุข สังคมจะขึ้นบาน สังคม
จะอบอุ่น สังคมจะดีงามไปหมดเลย เพราะต่างคนต่างมีน้ำใจต่อกันนะ น้ำใจ ถ้าไม่ฝึกอย่างนี้

มันมาจากไหนล่ะ คนมันตระหนี่ มันยังงัดเอาในบ้านมันเลย ไม่ให้ เดี่ยวจะงัดให้หมดเลย นี่ถ้าจิตใจเขาต่ำเป็นอย่างนั้น

ที่นี้มาฟังเทศน์ๆ ก็เหมือนกัน ถ้าฟังเทศน์นะ ถ้าจิตใจของเรา มันมีอะไรล่ะ มันมีสิ่งใดที่มันเป็นปมในใจ สิ่งต่างๆ มันก็เคลียร์ของมันไป ถ้าเคลียร์ไปแล้ว พอหมดปมอันนี้แล้วมันจะภาวนาก็ง่ายขึ้น

เวลาจะนั่งภาวนา “ไม่มีหรรอก มรรคผลมันจะมีได้อย่างไร ไม่มีหรรอก เราเห็นฉลาดมาก เราก็อธิษฐานได้ มันไม่มีหรรอก มันจะมีมาจากไหน” นี่จะนั่งสมาธินะ ก็เลสมันหลอกแล้ว ถ้าบอกไม่มีนะ ไม่มีก็ไม่ต้องนั่งไง ไม่มีก็ไม่ต้องทำไง มันบอกว่าไม่มี แล้วมันก็บอกวามรรคผลไม่มีไง “มันเป็นนามธรรม ศิล สมาธิ ปัญญามันเป็นนามธรรม นามธรรมมันก็พิสูจน์ไม่ได้ เออ! มันก็ไม่มี” นี่กิเลสมันยุ ยุว่าไม่มี มันบอกว่าไม่มี ไม่มีเพื่ออะไรล่ะ ไม่มีเพราะเราไม่ต้องทำดีไง

แต่ถ้าบอกว่ามีล่ะ อ้าว! บอกว่ามี มีก็ต้องอยากได้ อยากได้ก็ต้องแสวงหา เออ! ถ้าอยากได้ก็ต้องบังคับตน ถ้าบังคับตนมันก็เกิดการกระทำขึ้น ถ้าเกิดการกระทำขึ้นมา ถ้ามันมีปมมันก็อ้างแล้ว นู่นก็ไม่จริง นี่ก็ไม่จริง มันว่าตัวเองคิดดีหมดล่ะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกกาลามสูตร อย่าให้เชื่อๆ แต่มันเชื่อไปแล้ว เพราะเราคิดเอง เราก็อธิษฐานของเราไป พอเชื่อของเราไปมันก็รวนเร ที่นี้รวนเร มันรวนไปหมด

เวลาปัญหาเขาถามมาๆ บอกเข้าใจแล้ว เข้าใจว่ามันใจ เพียงแต่จะทำให้เรามีความมั่นใจ ทำให้เราอยากกระทำ

อันนี้ศรัทธา ในธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกว่า อริยทรัพย์ในโลกนี้ ศรัทธา

ความเชื่อ บอกว่าความเชื่อแกก็เลสไม่ได้ๆ แต่ถ้าไม่มีความเชื่อ ไม่มีศรัทธาเพราะศรัทธามันเป็นห้วงจักร ศรัทธาตั้งให้เรามาทำบุญ ศรัทธามันให้เราเปิดหู เปิดหู ถ้าไม่ศรัทธามันปิดหู ภูแน่ ภูแก่ง ภูยอด แต่ถ้ามีศรัทธา มันเปิดหู เปิดนี้เปิดฟัง เปิดรับรู้

ศรัทธาเป็นอริยทรัพย์ ศรัทธาเป็นห้วงจักรลากให้เราได้แสวงหา ลากให้เรามีการกระทำ ลาก ลากมา ลากมาเพื่อให้ศึกษา ศึกษาค้นคว้า ค้นคว้าเอาความจริงไป

ถ้าศึกษาค้นคว้าไป ศรัทธาแกกัเลสไม่ได้ สัจธรรมต่างหาก มรรคญาณต่างหาก ถึงจะแกกัเลสได้ แต่ถ้าไม่มีศรัทธาไม่มีความเชื่อ ไม่มีจุดเริ่มต้น ไม่มีการแสวงหา เราจะทำอะไรกัน

เราจะเป็นคนดีคนชั่วมันอยู่ที่การกระทำ เห็นไหม คนไม่ใช่ดีเพราะการเกิด ไม่ใช่ดีเพราะวัดกันด้วยวุฒิภาวะ ไม่ใช่ ดีที่การกระทำ ใครทำได้ดีดี ทำชั่วได้ชั่ว ถ้ามันทำดีของมัน แต่ถ้าจะเป็นอย่างนั้นได้มันต้องมีจิตใจที่เปิดโล่ง ถ้าเปิดโล่ง ฟังธรรม ๆ มาแล้วมันเข้าใจ

ที่นี้พอไปฟังเทศน์หลวงตา หลวงตาท่านเทศน์เรื่องกามราคะ เรื่องอวิชชา “หนู ฟังเทศน์หลวงตาแล้วหนูสนใจ แต่ไม่เข้าใจ หลวงพ่อช่วยอธิบายที”

โอโฮ! อธิบายทีนะ กามราคะ กามคุณ วัตถุที่เป็นกามก็มี วัตถุที่เป็นกาม กามคุณ สิ่งที่ข้าวของวัตถุ กาม กามภพ กามคือสิ่งที่เราแสวงหา เราอยากได้ นั่นคือกาม นี่พูดถึงว่าเอากามหยาบๆ ก็ได้ แต่กามราคะมันอีกไกลนัก กามราคะ ปฏิฆะ นี่พระอนาคามี พระอนาคามีจะละได้ ถ้าละกามราคะได้ก็ละโกรธ ละโลภได้

ความโลภ ความโกรธเกิดจากกามราคะ เกิดจากการแย่งชิง เกิดจากการยึดมั่นถือมั่น กามฉันทะ เพราะมีตัวตน มีฉัน พอมีฉันถึงมีเธอ ถ้าไม่มีฉัน จะมีเธอหรือ เออ! เพราะมีฉัน เพราะมีเรา เราถึงรักเขา

แต่ความจริงไม่ใช่หรอก ว่าเรารักเขาๆ ไม่ใช่หรอก มึงรักตัวมึงเอง ไม่มีมึง มึงจะไปรักใคร ต้นไม้มันรักใครละ ต้นไม้มันไม่รักใครหรอก เสาก็ไม่รักใคร มันไม่มีชีวิต แต่เสามันมีชีวิต พอมีชีวิตมันก็เรียกร้องแล้วนะ พอมีชีวิตใช้ไหม ก็ต้องมีอาหาร ต้องมีทุกอย่างเลย นี่ เพราะมีเรา ต้องมีฉันนะ มีกามฉันทะถึงมีกามราคะ ถ้ามีกามราคะ

นี่พูดถึงว่า ถ้าพูดถึงจะละกามราคะ

ละกามราคะก็ละกามภพ

จะนั้นบอกว่า สนใจเรื่องกามราคะ เรื่องอวิชชา

ถ้าอธิบายทางวิชาการ วิชาการก็วิชาการ เวลาเขาเขียน อิทัปปัจจยตา ปฏิจจสมุปบาทนะ เขียนเป็นโครงสร้าง พวกเราศึกษากันนะ อู้ฮู! ติ้ง อึ้งเลยนะ โอโฮ! สุขยอดเลย

ไอ้พวกเราไปดูแล้วนะ มันเหมือนกับวิทยาศาสตร์ มันเป็นสูตรใช้ใหม่ พอเป็นสูตร เราก็คิดถึงวิทยาศาสตร์ในระดับเดียวใช้ใหม่ แต่ธรรมะนี่นะ มันมีบุคคล ๔ คู่ บุคคล ๔ คู่ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล บุคคล ๔ คู่ เห็นใหม่ บุคคล ๔

บุคคล ๔ คู่ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ ถ้านิพพาน ๑ โสดาบันเป็นอย่างไร โสดาบันละสังโยชน์ ๓ ตัว พระสกิทาคามี กามราคะ ปฏิฆะอ่อนลง พระอนาคามีละกามราคะ ปฏิฆะเด็ดขาด แต่สังโยชน์เบื้องบน รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา สังโยชน์อีก ๕ ตัว ถ้าสังโยชน์ ๕ ตัว ถ้าละตรงนั้นหมด นี้อวิชชา ฉะนั้น มันมีสังโยชน์เบื้องต่ำและสังโยชน์เบื้องสูง นี่พูดถึงในภาคปฏิบัติ

ที่นี้ในภาคปฏิบัติ เวลาพูดถึงเรื่องนี้เขาจะพูด เวลาพระคุยธรรมะกันนะ พระเขาจะวัดภูมิกัน เวลาเขาวัดภูมิกัน เขาจะพูดธรรมะกัน ถ้าพูดธรรมะกัน พูดนี้เขาจะรู้เลยว่าคนไหน อยู่ชั้นไหน คนไหนสูงต่ำแค่ไหน

ถ้าคนไหนสูงต่ำแค่ไหนนะ เวลาเราพูด อย่างเรา เราเพิ่งปฏิบัติใหม่นะ กำลังเส่อแหม! อวดดีมากเกินไป อยู่! จิตสงบเลยนะ มันละกามราคะ อวิชชาไม่มีเลย โอ้ย! มันเส่อ ไอ้คนที่เขาเป็นเขาฟังนะ โอ้ย! ไอ้ที่เส่อ เส่อเพราะอะไร เพราะพูดธรรมะทางวิชาการเพี้ยะๆ หน่อย อ้าว! กามราคะ ปฏิฆะ อวิชชา ปฏิกิจสมบูรณ์ โอ้ย! ฉันทูหมดเลย ฉันทูว่างได้หมดเลย ฉันทูปล่อยหมดเลย...เส่อ เส่อเลย อ้าว! ก็มันไม่มีที่มาที่ไป มันไม่มีที่มาที่ไป

ถ้ามีที่มาที่ไป ธรรมชาติเรา ครูบาอาจารย์ เวลาท่านคุยกัน เวลาหลวงตาท่านไปถามหลวงปู่แหวนไง ถามเลย เริ่มต้นถามหลวงปู่แหวน เพราะเห็นหลวงปู่แหวนเป็นลูกศิษย์ หลวงปู่มั่น แล้วมีชื่อเสียง หลวงปู่มั่นเชิดชูมา ทำไมหลวงปู่แหวนออก “เราสู้ๆ” หลวงตาท่านก็แปลกใจ เอ๊ะ! เราสู้ๆ เราสู้เป็นร้อยๆ รุ่น ท่านก็เอ้! นี่เป็นเรื่องโลก แล้วเรื่องสัจจะเรื่องอริยสัจภายใน ท่านก็ขึ้นไปหาหลวงปู่แหวน ก็ไปถาม หลวงปู่แหวนตอบเลย

ถามคำแรก ท่านตอบไป ๑๐ กว่านาที พอเบื้องต้นถูกใช้ใหม่ ต้นทางถูก ท่านถามซ้ำเข้าไปเลย พอซ้ำไป หลวงปู่แหวนท่านอธิบายซ้ำเลย อีก ๔๕ นาที นี่ไง อวิชชา กามราคะ อวิชชา อธิบายเต็มที่เลย พออธิบายเสร็จ ท่านพูดกับหลวงตานะ “มหา มหาค้ำใหม่ มหา มีอะไรสงสัยไหม ค้ำมา”

หลวงตาท่านบอกว่า เกล้ากระผม พระผู้น้อยไง พระผู้น้อยกับพระผู้ใหญ่ ผู้ที่มีคุณธรรมกับผู้ที่มีคุณธรรม บัณฑิตกับบัณฑิตท่านสนทนากัน หลวงตาท่านกราบหลวงปู่แหวน “เกล้ากระผมไม่คัดค้านครับ เกล้ากระผมแสวงหาธรรมะอย่างนี้ครับ เกล้ากระผมอยากแสวงหาธรรม ฟังธรรมะอย่างนี้ครับ”

ท่านกราบ กราบเชิดชูธรรมของหลวงปู่แหวนแล้วก็จบ นี่คือสัจธรรมในใจของหลวงปู่แหวน แต่ไอ้ “เรารู้ๆ” สิ่งที่เราทำที่ท่านทำเพื่อโลก โลกเขาแสวงหากัน โลกไปขอท่าน โลกไปให้ท่านทำ ท่านก็ทำเพื่อโลก เพราะจิตใจของสังคม จิตใจของโลกเขาเข้าถึงสัจธรรมไม่ได้ เขาจะอาศัยที่พึ่งด้วยสิ่งที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของเขา แต่ความจริงนักปฏิบัติมันต้องเข้าสู่สัจธรรมอันนี้ นี่ไง เวลาธรรมะเขาคู่กัน เขาคู่กันอย่างนี้ เขาคู่กันเพราะคนถาม นี่ไง ปกหลังประวัติหลวงปู่มัน “ไม่รู้ ถามไม่ได้ ไม่รู้ ตอบไม่ได้ ไม่รู้ ทำไม่ได้”

ไม่รู้ก็ถามไม่ได้ ถามนี่ เราจะใช้คำพูดอย่างไร ถามเรื่องอะไร มันเป็นนามธรรม เราจะถามเรื่องอะไร เรารู้อะไร แต่ที่ปฏิบัติใหม่ยังเซ่ออยู่ไง แหม! สุดยอดเลย กามราคะก็วางได้ โอ้ย! ปฏิบัติไม่รู้หมดเลย โอ้ย! อวิชาไม่มีในหัวใจเลย...เสร้อ

ถ้าคนเป็นนะ เขาจะถามว่าปฏิบัติอย่างไร คือเริ่มต้นนะ สิ่งที่ทำ โยมมา โยมจะมาทานข้าว โยมมาทำบุญที่นี้ โยมจะมาทานข้าว เราไม่มีภาชนะสิ่งใดให้โยมได้ตักข้าวทานเลย โยมจะทานข้าวได้ไหม โยมจะเอามือจับอาหารใส่มือ แล้วก็เปิบกันในมือนี้หรือ ถ้าโยมจะมาทานข้าว เราเป็นเจ้าภาพ เราก็ต้องมีถ้วยมีจานทุกอย่างพร้อมไว้เพื่อให้โยมได้ตักข้าวมาใส่จานใส่ชามเพื่อมาทานข้าวกัน

เอ็งจะประพฤติปฏิบัติ หัวใจของเอ็ง เอ็งทำความสงบของใจให้เป็นภาชนะ ให้เป็นสิ่งที่สมควรแก่ธรรมหรือยัง เอ็งจะแสวงหาธรรม เอ็งมีภาชนะ เอ็งมีสิ่งใดที่จะตักตวงมรรคผลนิพพาน เอ็งมีสิ่งใดที่เอ็งจะให้ได้สัมผัสธรรม เอ็งมีสิ่งใด เอ็งมีสิ่งใด

เอ็งไม่มีสิ่งใดเลย เอ็งบอกว่า เชิญประชาชนทั้งหลายมาใช้สอยที่นี้ ที่นี้อุดมสมบูรณ์ แต่มาแล้วทุกคน โทษนะ ถ้าเป็นสังคมเขาก็เอาเข็ดเลย เพราะเชิญเขามาแล้วไม่มีอะไรให้เขาเลย ไม่มีสิ่งใดให้เขาได้ใช้สอยเลย แล้วเชิญเขามาทั้งหมดเลย แล้วเขามาแล้วเขาไม่มีอะไรใช้สอยเลย แล้วเราจะเหลือหรือ เราก็แหลกนะสิ ก็เชิญเขามา

จิตของเอ็ง เอ็งได้ทำความสงบของใจหรือยัง ใจที่สงบแล้วมันสงบรับมาจากโลก ถ้าใจไม่สงบรับมาจากโลก เห็นไหม หมอเวลาจะผ่าตัดคนไข้ คนไข้ต้องทำอะไร ต้องทำความสะอาดใจไหม เครื่องมือแพทย์ต้องฆ่าเชื้อทั้งหมดใจไหม ถ้าเครื่องมือแพทย์ไม่ฆ่าเชื้อทั้งหมด เวลาเอาคนไข้เข้าไปผ่าตัด มาผ่าตัดนะ ไม่ใช่อยากมาติดเชื้อ โรคก็ไม่หาย ได้ติดเชื้อกลับไปอีกด้วย

จิต ถ้ามันไม่มีความสงบของใจเลย คิดสิ่งใดมันมีต้นหาอวิชชา มันมีกิเลสของมันอยู่แล้ว มันเป็นไปไม่ได้หรอกที่เอ็งจะประพฤติปฏิบัติมา

เราเป็นหมอเสร็จ มาได้เลย คนไข้มาได้เลย ผ่าตัดนี่ฉันเก่งมาก ถ้ามีจิตของฉันก็จบใจ ทั้งจบทั้งเสียมาผ่าตัด มันเป็นไปไม่ได้ไหม มันเป็นไปไม่ได้หรอก เรามีจบมีเสียม เขาเอาไว้ทำสวนทำนา เขาไม่ได้เอาไปผ่าตัดคน เขาผ่าตัดคนเขาต้องมีเครื่องมือแพทย์ ถ้าเครื่องมือแพทย์ เครื่องมือแพทย์เขายังต้องไปฆ่าเชื้อ

ในการปฏิบัติมันต้องเป็นแบบนี้ นี่พูดถึงว่าเวลาผู้ที่**ธมฺมสากัจฉา** ผู้ที่มีคุณธรรม เขาคุยกัน เขาคุยกันอย่างนี้ไง ถ้าคุยกันอย่างนี้เขาจะฟัง เวลาโต้ตอบธรรมะกัน จิตสงบไหม เพราะคำว่า “จิตสงบ” ฟังให้ดีนะ จิตสงบ ถ้าเป็นปุถุชน รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร รูป รส กลิ่น เสียงที่เราสัมผัสกันอยู่นี้มันเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

มันเป็นบ่วงของมาร คนดำเราเจ็บไหม นั่นนะบ่วงมันรัดคอ ถ้าคนมาขึ้นชมล่ะ เป็นพวงดอกไม้ใช่ไหม เขามาเยินยอปอบัน เขาจะมาหลอกใจ เขาจะมาตมมาตุ้ม เขายกเราเต็มที่แล้ว จะล้วงกระเป๋านั่นนะพวงดอกไม้แห่งมาร เขาหลอกเขาล้อด้วยพวงดอกไม้ ด้วยคำยกยอปอบัน แต่ถ้าเขามาทำทุจริตกับเรา นั่นนะบ่วงมันรัดคอ แค้น ใครมาดิฉินนินทานี้แค้นมากเลย รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร นี่ปุถุชนคนหนา จะหลบเลี่ยงสิ่งนี้ได้ยาก

เราฝึกหัดใช้ปัญญากัน เราฝึกหัดใช้ปัญญากัน เสียงก็คือเสียง เห็นไหม ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รูป รส กลิ่น เสียงอันวิจิตรไม่ใช่กิเลส ตัณหาความทะยานอยากของคนต่างหากเป็นกิเลส

ความผูกโกรธของเรา ความพอใจไม่พอใจของเราเป็นกิเลส แต่รูป รส กลิ่น เสียง มันก็เป็นอย่างนั้นนะ คนสรรเสริญก็คือเขาสรรเสริญ คนด่าก็คือคนด่า สรรเสริญก็ชอบ คนด่าก็โกรธ แล้วมันเป็นอะไรล่ะ ใครเป็นคนโกรธมันล่ะ ก็โง่โง่ ก็ดันไปโกรธเขาเอง ไปโกรธเขาเอง ไปหลงเขาเอง เห็นไหม มาร รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร

แต่เพราะปุถุชนคนหนา คนหนามันรับไม่ได้ คนหนามันติดพันไปหมด นี่เพราะคนไม่ทำความสงบ แต่ถ้าคนทำความสงบ ทำสมาธินะ คนทำสมาธิเพราะอะไร เพราะมันวางรูป รส กลิ่น เสียงได้

นั่งสมาธิไง คิดแล้ว คนนั้นว่าอย่างนี้ คนนี้ว่าอย่างนั้น คนนั้นว่าอย่างนั้นนะ โอ้ย! ร้อนไปหมดเลย พุทฺโธๆ มันวางหมด มันวางหมด มันวางได้ พอมันวางได้ พุทฺโธมันก็ชัดขึ้น ชัดๆ ขึ้น จนพุทฺโธมันละเอียดขึ้น จนจิตมันเป็นพุทฺโธเสียเอง คือมันวางหมดเลย

ถ้ามันวางหมด มันวางได้ มันวางได้เพราะอะไรล่ะ มันวางได้เพราะมีสติ เพราะมีปัญหา มีสตินะ แม้แต่พุทฺโธก็ต้องมีสติ เพราะอะไร ถ้ามันพุทฺโธ ถ้ามันไม่มีสตินะ มันบอกพุทฺโธนะ เอ็งโง่ พุทฺโธมันมีอะไร ทำไม่ต้องมาพุทฺโธ ทำไม่ต้องมาพุทฺโธอยู่ด้วย โง่ ไม่ใช่ปัญหา นี่เวลาถ้าไม่มีสติ มันจะมีสิ่งที่สอดแทรกเข้ามา

แต่ถ้าเรามีสติไง เราพุทฺโธก่อน เป็นพุทฺธานุสติ เราต้องพุทฺโธให้จิตสงบก่อน ปัญญาเราจะฝึกทีหลัง ปัญญามันจะเกิดขึ้นต่อเนื่องไปข้างหน้า เห็นไหม ถ้าเรามีสติคือว่ามันจะมาล่อเราไม่ได้ไง ถ้าล่อเราไม่ได้ เราก็จะพ้นจากการเป็นปุถุชนไง ปุถุชน กัลยาณ ปุถุชน

กัลยาณปุถุชนเพราะว่ามันรู้เท่าทันรูป รส กลิ่น เสียง มันปล่อยวางรูป รส กลิ่น เสียง จิตก็สงบเข้ามา ถ้าจิตสงบเข้ามาแล้ว สงบเข้ามาแล้วเวลามันออกรู้ ออกรู้เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม เห็นสติปัญญา ๔

ที่เขาพูดกัน ยกย่องยกยอปอปั้น เห็นไหม “ที่นี้ปฏิบัติในแนวทางสติปัญญา ๔ กรรมฐานไม่ใช่ปฏิบัติในแนวทางสติปัญญา ๔ เพราะกรรมฐานกำหนดพุทฺโธนี่เป็นสมณะ ไม่ใช่แนวทางสติปัญญา ๔” ...สติปัญญา ๔ นี่ก็เอา ไม่ใช่สติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง

สติปัฏฐาน ๔ นึกเอา วิทยาศาสตร์ไง เปิดตำราแล้วนึกเอาเลย นึกให้มันเป็นอย่างนั้นเลย แล้วก็นึกได้ด้วย นึกได้เพราะอะไร เพราะมันเป็นอุปาทาน เป็นบ่วงของมาร มันเป็นความนึก มันเป็นรูป รส กลิ่น เสียง มันเป็นความนึกคิดของเราเอง แต่เพราะกิเลสมันไม่รู้เท่า มันก็ไปติดใจ

แต่ถ้ากิเลสมันรู้เท่า ของนึกไม่ใช่ของจริง ของคิดไม่ใช่ของจริง ทุกอย่างไม่ใช่ของจริงหมดเลย พุทโธ ๆ จนจิตมันสงบเข้ามา พอจิตสงบแล้ว พอมันไปเห็นนะ ถ้าของจริงนะ เวลามันเห็น จิตถ้าสงบแล้วเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม มันเห็นจริง

คนเห็นจริงนะ มือเรา เราจับของร้อน เราต้องได้ความร้อน มือเราจับของเย็น เราต้องได้ของเย็น จิตถ้ามันไปเห็นสติปัฏฐาน ๔ จิตมันรู้ จิตมันสะท้อน ถ้าเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง เห็นกายตามความเป็นจริงมันสะท้อนมาก เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่ว่ากิเลสมันพาใช้สอย พาไปทำตามความพอใจของมัน พอเราดูเราเห็นนะ

เพราะเราไม่รู้ไม่เห็นมันถึงหลอก เพราะเราไม่รู้ไม่เห็นมันถึงซื่อ เพราะเราไม่รู้ไม่เห็นนะ

“ที่นี้ปฏิบัติตามแนวสติปัฏฐาน ๔” “ไม่รู้ไม่เห็นนะ” “ที่นี้ปฏิบัติตามแนวสติปัฏฐาน ๔” แต่ไม่เห็นนะ ไม่เห็นมันก็นี่ไง สิ่งที่เป็นอารมณ์นึกเอาใจ

แต่ถ้าเราเห็น เห็นจริงนะ จิตสงบ จิตสงบ จิตสงบ เห็นเลย จิตต้องเป็นสมาธิก่อน พอจิตสงบแล้วจิตมันเห็นนะ พอมันเห็นนะ จิตสะท้อนมาก จิตนี้ไหวมาก

จิตมันไหวเพราะอะไร จิตมันไหวเพราะว่าเมื่อก่อนเราผิด เราหลงผิดแล้วเราไม่รู้รู้สึกตัว เราไม่เคยรู้สึกตัวเลย ไปศึกษาธรรมะ ไปค้นคว้ามาแล้วก็ได้ประกาศมาคนละ ๒๐ ใบ แล้วก็ว่ามันเก่ง เก่งมาก ๆ แต่ไม่เห็นนะ เก่งมาก ๆ แต่ไม่เห็น ไม่เห็น มันก็ไม่มีรสใจ ไม่มีรสคือไม่มีความรู้สึกใจ

แต่ถ้ามันเห็น มันมีรส รสของธรรมชนะซึ่งรสทั้งปวง รสของธรรม ๆ รสของสติธรรม รสของสมาธิธรรม รสของปัญญาธรรม พอรสของปัญญาธรรมมันเห็นแล้วมันไหว มันสั่นไหว มันสั่นไหวเพราะมันจะสลัดทิ้ง มันสั่นไหวเพราะมันจะส้ารอกมันจะคาย มันจะคายของ

มัน ถ้ามันรู้มันเห็นอย่างนี้ นี่แนวทางสติปัญญา ๔ แต่ถ้ามันยังเส่อ มันแนวทางสติปัญญา ๔ นึกเอา คิดเอา อุปาทานเอา วิทยาศาสตร์ แต่ถ้าเป็นธรรมจะเป็นแบบนี้ ถ้าเป็นแบบนี้มันจะเป็นจริงใจ นี่พูดถึงว่าแนวทางปฏิบัตินะ

เขาบอกว่าให้อธิบายกามราคะ ไม่ใช่อธิบายเรื่องนี้

กามราคะ เราจะบอกว่ามันเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ถ้าเราปฏิบัติไปแบบนี้ ทีนี้กามราคะ ถ้าจะพูดเป็นวิทยาศาสตร์ พูดเป็นทางทฤษฎีก็บอกว่ากามคุณได้ กามคุณ ๕ สิ่งที่เป็นคุณ กามคุณ สิ่งที่เป็นคุณก็เป็นทางเรื่องโลก วัตถุกาม ถ้าวัตถุกาม สิ่งที่เป็นกาม เราก้เทียบเอา

แต่ถ้ากามราคะที่บอกว่าหลงตาอธิบาย เราจะบอกว่า ฟังเทศน์หลงตา ฟังธรรมๆ เป็นประโยชน์มาก ฟังธรรม ฟังธรรมจนแบบว่ามันปลดเปลื้องความสงสัยในใจของเรา ปลดเปลื้องความสงสัยไปหมดแล้ว แล้วฟังธรรมหลงตาทำอธิบายเรื่องกามราคะ เรื่องอวิชาแล้วก็อยากจะรู้อยากจะเข้าใจ แต่ไม่เข้าใจถึงมาถามหลวงพ่อ ให้หลวงพ่อบอกอธิบาย

อธิบาย มันอยู่ที่มุมมอง อยู่ที่จริต จริตของคนรู้มากน้อยแค่ไหน จริตของคนจะจับต้องตรงไหน จริตใจ ดุสิต พระอรหันต์ เอตทัคคะ ๘๐ องค์ มีความถนัดคนละอย่าง พระอรหันต์เหมือนกัน แต่มีความถนัดแตกต่างกันไป พระอรหันต์ พระอรหันต์หมายถึงว่าเรียนจบ เรียนจบมาด้วยกัน แต่ความถนัดของคน จริตของคนมันแตกต่างกัน ถ้ามันแตกต่างกัน จริตนิสัยมันเป็นแบบนี้ ถ้าเป็นแบบนี้ ความแตกต่างมันก็มุมมองต่าง ความแตกต่างมันก็มีทิวทัศน์ต่าง ความทิวทัศน์ต่าง ถ้าตรงกับทิวทัศน์ ตรงกับมุมมอง มันก็เข้าไปชำระของตัว ถ้าชำระของตัวก็ตรงนั้น

ฉะนั้นบอกว่า ให้อธิบายเรื่องกามราคะ เรื่องอวิชา

เราก้อธิบายเรื่องสติปัญญา ๔ อธิบายสติปัญญา ๔ หมายความว่า จะทำอย่างไรก็ได้แล้วแต่ ต้องเข้ามาช่องทางนี้ ถ้าไม่เข้ามาช่องทางนี้คือไม่เข้าสู่ช่องทางของอริยสัจ ไม่เข้าสู่ช่องทางของธรรม ถ้าจะเข้าช่องทางของธรรมจะเข้ามาช่องทางนี้ ใครจะพิจารณากาย พิจารณาเวทนา พิจารณาจิต พิจารณาธรรม พิจารณาสิ่งใดก็ได้แล้วแต่ จะเข้ามาช่องทางนี้

ถ้าเข้ามาช่องทางนี้ เวลาคุยกัน ดุสิต เวลาหลงตาทำไปถามหลวงปู่แหวน “เกล้ากระผมหาฟังเทศน์อย่างนี้ครับ เกล้ากระผมไม่คัดค้าน เกล้ากระผมๆ”

แต่ถ้าฟังไปแล้ว เวลาวิสัญญากันไปแล้วถ้ามันไม่ถูกต้อง “เกล้ากระผมจะคัดค้าน
เกล้ากระผมจะบอกวิธีการ เกล่ำกระผมจะชี้หน้า”

เกล้ากระผมเพราะอะไร เพราะว่าใครชี้ช่องทางได้ ใครชี้ทางได้นั้นประเสริฐที่สุด อัน
นี้ก็เหมือนกัน เราทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรานะ

นี่พูดถึงว่า ให้อธิบายเรื่องกามราคะ

กามราคะ มันจะรู้เห็น เพราะธรรมดาในการปฏิบัติทุกคนเห็นว่า ในเมื่อกามราคะมัน
เป็นเครื่องที่จุดกระชากในหัวใจเราทั้งนั้นนะ ทำสิ่งใดจะให้มันเบาบางลง ทุกคนถึงบอกว่า
พอเห็นสิ่งใดที่มันกวนหัวใจก็จะพิจารณาเป็นนอสุภะ เป็นกามราคะ

กามราคะมันอยู่ข้างหน้า แต่ถ้าพิจารณาอย่างนั้น พิจารณาเป็นธรรมโอสถ เป็นสิ่ง
ที่มาชักจูง มาเลี้ยงหัวใจตัว เราก็ก็นำด้วยนะ

แต่ถ้าบอกว่าถ้าเป็นกามราคะ มันเหมือนกับทางทฤษฎีไฉ ททางทฤษฎีบอกว่า โทษ
อย่างนั้นจะให้ผลอย่างนั้น คุณอย่างนี้จะให้ผลอย่างนี้ แล้วเราไปพูดว่าอย่างนี้เป็นกามราคะ
เราถึงคำนวณว่า ในการปฏิบัติเริ่มต้นมันจะเป็นการพิจารณากาย

การพิจารณากาย สักกายทิฎฐิ ความเห็นผิดในกาย ถ้าเราละสักกายทิฎฐิ วิจิจจนา
สีลัพพตปรามาส ก็พระโสดาบัน ใครปฏิบัติก็แล้วแต่ ทุกคนต้องเป็นพระโสดาบันก่อน เป็น
พระโสดาบัน เป็นพระสกิทาคามี เป็นพระอนาคามี ถึงได้เป็นพระอรหันต์สิ้นสุดแห่งทุกข์
ไป

จะนั้นบอกว่า เราปฏิบัติแล้วเราจะไปละกามราคะเลย เราจะเป็นพระอนาคามีเลย
แล้วโสดาบัน สกิทาคามี อนาคามีมันจะกระโดดข้ามไปไหนล่ะ มันเป็นไปไม่ได้ไง มัน
เป็นไปไม่ได้ ถ้ามันเป็นไปได้ เราก็ก็นำปฏิบัติตามความเป็นจริง ขอให้เราได้หลักตามความเป็น
จริงเราก็กพอใจแล้ว ถ้าพอใจ มันเป็นความจริงของเรา

จะนั้น เขาว่าให้อธิบายกามราคะเลย เราก็ก็นำไปเลย อธิบายกามราคะเลย
แล้วพอแนวทางการปฏิบัติ ใครมาฟังเข้าก็บอกว่า เออ! ให้อธิบายมันคงบ้าแล้วล่ะ มันอธิบาย
อะไรก็ไม่รู้ของมัน

ที่นี้พอเราอธิบาย เราก็ก็นำของเรอย่างนี้ แต่ถ้ากามราคะมันละเอียดนัก เวลา
หลงตา ถึงบอกว่าหลงตาท่านเทศน์กามราคะ อวิชชา แล้วเราไม่เข้าใจ

ไม่เข้าใจก็เป็นความไม่เข้าใจแน่นอน เพราะองค์หนึ่งคือพระอรหันต์เทศน์ คนหนึ่งเป็นปุถุชนฟัง ปุถุชนจะเข้าใจในเรื่องเนื้อหาสาระของพระอรหันต์ มันเป็นไปได้ แต่เราก็รับฟังไว้เป็นคติ แล้วเราพยายามประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมาให้เรามีคุณธรรมขึ้นมา พัฒนาขึ้นมา อันนี้มันจะเป็นประโยชน์กับเรา นี่พูดถึงว่า กามราคะ อวิชชา

ถาม : เรื่อง “ขอโอกาสสอบถามหลวงพ่อบุญเรื่องการภาวนาครับ”

กราบเรียนหลวงพ่อบุญที่เคารพอย่างสูง ผมขอโอกาสสอบถามข้อสงสัยเกี่ยวกับการภาวนา โดยขอเล่าคร่าวๆ ก่อนดังนี้ครับ

ปกติแล้วทุกวันพระผมจะอดอาหาร และพยายามพักเรื่องงานแล้วปฏิบัติภาวนาให้มากกว่าวันธรรมดา ผมรู้สึกว่าจะอดอาหารแล้วภาวนาดี เพราะตั้งใจได้ง่าย

เมื่อวันเสาร์ที่ ๘ มีนาคมที่ผ่านมา ผมอดอาหารเหมือนเคย แล้วนั่งภาวนาในตอนเช้า ผมใช้วิธีฟังเทศน์หลวงตาชุดหลักใจในเครื่องเล่นเอ็มพีสาม แล้วตั้งใจเกาะคำเทศน์ของท่านไป ผมคิดว่าวิธีนี้ทำให้จิตผมสงบได้ง่ายกว่าเวลาที่กำหนดพุทโธในใจโดยไม่มีเสียงเทศน์ของหลวงตา

จิตผมเริ่มสงบบ้าง บางทีจิตมันปรุ่งขึ้นมา ถ้าพอจะใช้ปัญญาใคร่ครวญได้ ผมก็จะใช้ปัญญาไล่ไปเรื่องนั้น พอมันจบเรื่องเป็นเรื่องๆ ไปแล้ว ผมก็กลับมาเกาะที่เสียงของหลวงตาอีก

เวลาผ่านไปประมาณ ๒ ชั่วโมงกว่า เวทนาเริ่มรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ผมจึงพยายามตั้งสติบริกรรมชัดๆ ถึ่ๆ ไม่ให้จิตเผลอส่งไปยุ่งกับเวทนา ปรากฏว่าพอจะทนได้บ้าง เมื่อจิตเริ่มมีกำลัง ผมจึงพยายามใช้ปัญญาว่า เวทนาที่เกิดขึ้นเกิดที่กายของเรา กายของเราเป็นซากศพ แถมซากศพอันนี้ยังเป็นธาตุดิน น้ำ ลม ไฟ แล้วเราไปยุ่งกับดิน น้ำ ลม ไฟทำไมเรามีของเราอยู่แล้ว ใช้ปัญญาไล่ไปในลักษณะนี้ครับ สักพักจิตรวมลงแน่น แน่น เวทนาตรงขาดอนแรกรุนแรงมากเริ่มจางลง แสบไม่เจ็บเลย ตัวท่อนบนเหมือนหายไปในความรู้สึก จิตนิ่งสว่างเย็นสบายอยู่สักพัก พอถอนออกมาความรู้สึกว่าเจ็บขามากจนทนไม่ไหว จึงออกจากสมาธิเมื่อเวลาผ่านไป ๓ ชั่วโมงพอดี

คำถามคือ

๑. พอจิตสงบแบบนี้ ผมควรอยู่กับความสงบเฉยๆ หรือให้ใช้ปัญญาไล่ซ้ำเข้าไปอีกครับ

๒. อันนี้เป็นตทัตถ์หรือว่าเป็นแค่ปัญญาทำให้จิตสงบมากขึ้นเฉยๆ ครับ กราบรบกวนหลวงพ่อกับ

ตอบ : ข้อ ๑ จิตถ้ามันสงบนะ เราพิจารณาของเราไป การพิจารณาอันนี้ การพิจารณาเวทนา การพิจารณาต่อสู่วะทนาอันนี้ อันนี้สำคัญมาก สำคัญตรงไหน สำคัญที่ว่าเราฝึกหัดใช้ปัญญาไป

เหมือนเราหลงทางหรือเราไปเจอสิ่งใดที่มันขวางทางเราไว้ เราไปไม่ได้ๆ เราแพ้ทุกที่เลยๆ แต่ถ้าสิ่งที่ขวางทางเราไว้ เรามุกเบิกได้ เราผ่านสิ่งนั้นไปได้หนหนึ่ง มันจะเป็นกำลังใจเราสูงมาก

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเราพิจารณาเวทนา เวทนาที่เราพิจารณามาแล้ว แล้วมันปล่อยวางใช้ เราเคยผ่านมันไปได้หนหนึ่ง อันนี้สำคัญมาก พอมีหนหนึ่ง แล้วต่อไปถ้าเราสู้ได้ เราจะสู้ของเราไปได้อีก

ทีนี้พอสู้ผ่านไปได้แล้ว ถ้ามันสงบ เวลามันเป็นความสงบแล้ว สงบ เราก็อยู่กับความสงบนั้น พอจิตมันสงบ แต่มันคลายตัวออกมาไป พอสงบแล้วเดี๋ยวมันจะคลายตัวออกมา ถ้าคลายตัวออกมา ถ้าเรามีสติปัญญาพอ เราจับ จับได้แล้วพิจารณาต่อ

ถ้าเราจับไม่ได้ อย่างเช่นเวลาเราพิจารณาเวทนา มันปล่อยเวทนาแล้ว ถ้าจิตมันสงบ มันเห็นอะไรละ มันเห็นกายก็ได้ เห็นเวทนามาก็ได้ เห็นจิตก็ได้ เห็นธรรมก็ได้

เห็นธรรม เห็นธรรมมันก็คิดว่า แหม! วันนี้ภาวนาสู้เวทนา ผ่านเวทนาไปได้ี่สุด ยอดเลย คนแก่งก็หนึ่งอยู่นี่ไง คนนี้เป็นคนแก่ง นี่คือธรรม ธรรมหมายถึงว่ามีความสุขไป ธรรมเห็นใหม่ พิจารณากาย เวทนา จิต ธรรม

ธรรม ถ้าเราพิจารณาไปแล้ว สิ่งใดก็แล้วแต่ เราผ่านมา เราเอาสิ่งนี้มาพิจารณาได้ กาย เวทนา จิต ธรรม ถ้ามันพิจารณาอย่างนี้ ถ้ามันคลายออกมา พิจารณา ถ้าไม่คลายออกมา อยู่กับผู้นั้น

เวลาหลวงตาทำนสอนนะ เวลาทำความสงบของใจ พุทฺโธจ จิตสงบแล้ว บางคนสงบแล้วสงสัย สงสัยก็อยากจะออก ท่านบอกว่า การเข้าการออกโดยที่ที่เราไปถึง วันหลังจะเข้าได้ยาก

ถ้าเราพุทฺโธจนจิตสงบแล้วอย่าสงสัย อยู่อย่างนั้นนะ ถ้ามันคลายตัว มันจะคลายตัวออกมาเอง อย่างเช่นถ้าใครเคยจิตสงบนะ สงบนี้มันจะสักแต่ว่า มันจะแน่วแน่มาก แล้วเอ๊ะ! สงสัยๆ เวลามันคลายตัวออก คลายตัวมันจะออกรับรู้ คลายตัวคือว่าจิตมันรับรู้ ออกมา จิตมันรับรู้ รับรู้สิ่งกระทบ

แต่ถ้ามันพุทฺโธๆ มันหดเข้ามาจนมันเป็นตัวของมัน รู้ตัวมันเอง แล้วถ้ามันสักแต่ว่า มันจะปล่อยความรู้สึกตัวมันเองเลย เป็นสักแต่ว่ารู้ รู้ในรู้อีกทีหนึ่ง แต่ถ้าอย่างนั้น เราจะอยู่กับผู้รู้แบบนี้ ถ้าสงบ อยู่กับความสงบ เวลามันคลายตัวออกมาเราค่อยพิจารณา

เขาถามข้อที่ ๑ ใจว่า “ถ้าจิตสงบแล้วควรจะทำอย่างไร”

คำว่า “อยู่เฉยๆ” มีสติพร้อม รับรู้พร้อม เวลามันคลายตัวออกมานะ คลายตัวออกมา ถ้าเรามีสติปัญญาทันนะ เราน้อมไปที่กาย ที่เวทนา ที่จิต ที่ธรรม เราต่อสู้อยู่ เพราะอะไร เพราะจิตมันสงบ

แต่ไม่ใช่ ไม่ใช่เพราะอะไร เพราะเวลามันคลายตัวออกมาแล้วมันปวดมาก ผมเลยเลิกเลย

เออ! เลิกก็จบ เพียงแต่ถามไว้ว่า ต่อไปถ้าเจอจะทำอย่างไรต่อไป

ถ้าเจอนะ ถ้าเราพุทฺโธได้มันก็สงบมา

ที่นี้ข้อที่ ๒ นี้สิ “อันนี้เป็นตทัตถกคปหานหรือเปล่า”

เวทนานอก เวทนาใน ถ้าเวทนานอก เวทนานอกหมายถึงว่าเราหนึ่งไปแล้วมันเกิดเวทนา นี้เวทนานอก การพิจารณาเวทนานอกเหมือนกับพิจารณากายนอก

กายนอกหมายถึงว่าเราไปดูซากศพ คนที่ไปเที่ยวป่าช้า ไปดูซากศพ นี้กายนอกไปดูซากศพ ไปคิดถึงความตายแล้วมันสลด มันหดเข้ามาๆ นี้กายนอก กายนอกเพื่อความสงบของใจ

เวทนานอก เวทนานอกคือเวทนาปกตินี้ เวทนาปกติ เวลาจิตมันสงบเข้ามาเวทนานอก เวทนานอกคือว่าสามัญสำนึก ความรู้สามัญสำนึกนี้เป็นนอก ความรู้สามัญ

สำนึกเรานี้เป็นของปกติ เป็นของนอก เป็นของโลก เป็นของประจำตน เป็นของประจำที่มีอยู่ นี่เขาเรียกโลก

เราใช้ปัญญาพิจารณาของเราไป เราใช้พุทธโฆษาของเราไป มันจะปล่อยสิ่งที่เป็นสามัญสำนึกที่เป็นปัญญานอกๆ เข้ามาเป็นความสงบ ถ้าความสงบแล้วมันออกจากร่าง ออกจากร่างมันถึงจะเป็นใน

นี่เวทนาเหมือนกัน เวทนานอก เวทนานอกคือเสียใจใจ ตอนนี้นั่งเสียใจ ทุกคนบอกว่าเราเศร้า เสียใจมาก เสียใจมาก เสียใจ เสียใจคืออะไร พอมันปล่อย มันปล่อย มันปล่อยนอกเข้ามา มันปล่อยเข้ามา พอปล่อยเข้ามา ถ้ามันสงบแล้วเวลามันจะจับ จับปม นั่นนะเวทนาใน เวทนานอก เวทนาใน เวทนาในเวทนา นี่พูดถึงเวทนานอก

จะนั่น ที่ว่า “๒. อันนี้เป็นตังคปทาน หรือว่าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ”

เราจะบอกว่าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าเป็นตังคปทานมันจะลึกกว่านี้

นี่ไง เวลานั้นไปแล้ว เราเคยเจออุปสรรคแล้วเราผ่านไม่ได้สักทีหนึ่ง นี่เป็นเรื่องสามัญสำนึก แล้วเราเคยผ่านมาสักทีหนึ่งเราก็ภูมิใจ นี่เรื่องธรรมดา เรื่องธรรมดาคนฝึกหัด

ในการปฏิบัติ หลวงตาจะสอนว่า ในการปฏิบัติมียากอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้น คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้นที่จะออกปฏิบัติที่ยากมาก กับอีกคราวหนึ่ง คราวจะสิ้นสุดแห่งทุกข์ คราวนั้นยากมาก เพราะอะไร เพราะเวลามันว่างหมดเลย มันว่างจนไม่มีอะไรเลย ว่างหมดเลย จิตเดิมแท้ที่ผ่องใส แล้วว่างแล้วทำไมไม่เป็นพระอรหันต์ล่ะ

อ้าว! แล้วเป็นพระอรหันต์มีงงทำไม เพราะมีงงถึงไม่เป็นพระอรหันต์ไง ก็มันว่างหมดนี่ไง มันยาก หลวงตาบอกมันยากอยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้น ทีนี้คราวเริ่มต้นมันยากอย่างนี้ เราก็พยายามของเรา

จะนั่น มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ถ้าความเห็นของเราจะ แต่ถ้าเป็นตังคปทานคือว่าจิตมันชำนาญแล้ว จะเป็นตังคปทานคือจิตมันตั้งสงบแล้วมันฝึกหัดใช้ คือเราทำงานจนคล่องแคล่วแล้ว ทำงานจนก้าวเดินไปแล้ว ทำงานจนเราทำได้ แต่มันยังไม่เสร็จสักที นี่ตังคปทาน

แต่ยังฝึกหัดงาน ยังเริ่มจากทำงาน นี่ปัญญาอบรมสมาธิ เริ่มต้นของพวกเขาส่วนใหญ่ว่าจะเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

เราพูดเริ่มต้นไงว่าเราเส่อ เริ่มต้นปฏิบัติก็ว่า แหม! ภูนี้เก่งมาก นี่เส่อไง เริ่มต้นปฏิบัติไง ก็เริ่มต้นปฏิบัติ พอเริ่มปฏิบัติขึ้นมาก็อู้! ฉันทันแน่มาก กามราคะ ปฏิฆะไม่มีเลย โอ้ย! ดับหมดเลย ว่างหมดเลย...เส่อ เพราะไม่มีที่มาที่ไป แต่ถ้าเวลาปฏิบัติแล้วจะเป็นอย่างนี้ มันจะมีที่มาที่ไป ถ้ามีที่มาที่ไป มันจะเริ่มจากปุถุชน กัลยาณปุถุชน

จากปุถุชนคนหนานี่ปฏิบัติไม่ได้หรอก ปุถุชนก็พยายามทำความดีกันอยู่ แต่ถ้าเริ่มปฏิบัติมันจะเข้าสู่กัลยาณปุถุชน กัลยาณปุถุชนคือว่าชนะรูป รส กลิ่น เสียง ชนะสิ่งที่มาลากหัวใจเราไป สิ่งที่ทำให้มันโดนลากไปนี่ เราชนะมัน นี่กัลยาณปุถุชน คนอย่างนี้จะเริ่มต้นเข้าสู่โสดาปัตติมรรค คือเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง

เพราะจิตสงบแล้ว ถ้าเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริงนั่นคือโสดาปัตติมรรค บุคคล ๔ คู่ คู่แรกจะเกิดขึ้น ถ้าโสดาปัตติมรรคปฏิบัติไปจะเป็นโสดาปัตติผล ถ้ามันจับเป็นสัทธาคามิมรรคมันจะเป็นสัทธาคามิผล ถ้าจับได้เป็นอนาคามิมรรคจะเป็นอนาคามิผล ถ้าจับได้อรหัตตมรรคจะเป็นอรหัตตผลไปข้างหน้า บุคคล ๔ คู่ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ นี่การปฏิบัติไป

จะนั่นถึงบอกว่า อันนี้มันจะเป็นตถาคตพหุหรือเป็นปัญญาวบรมสมาธิ

เราว่าเป็นปัญญาวบรมสมาธิ แต่ถ้าผู้ปฏิบัติ เจ้าของคำถามว่าจะเป็นคนตถาคตพหุ ตำรวจก็ไม่จับนะ ถ้าเราจะบอกว่าเป็นอะไรก็ได้ เพราะเราเป็นคนทำเองใช้ไหม โห! สายสะพาย เราจะให้ตัวเอง จะให้ชั้นไหนก็ได้ ถ้าสายสะพายไปขอข้างนอกมันยาก ถ้าสายสะพายฉันทำเอง ชั้นไหนก็ได้

อันนี้มาพูดไปแล้วมันจะเป็นประเด็นว่าชั้นไหนๆ เราจะเป็นเหมือนว่าเรายกย่องแล้วเรากดกันเอง ไม่จำเป็น โลกธรรม ๘ สรรเสริญนิทานาเป็นของประจำโลก ใครจะว่าอย่างไรเป็นเรื่องของเขา เราปฏิบัติของเราที่เรา รู้ บัจฉิตตัง กาลามสูตร อย่าให้เชื่อใคร อย่าให้เชื่อแม้แต่หลวงพ่อกุณฺโฑอยู่ที่นี่ อย่าเชื่อ ชีไม่หนัก อย่าเชื่อ ต้องพิสูจน์ขึ้นมาให้ได้

ถาม : หลวงพ่อคะ ช่วงนี้หนูโดนพี่เกลียด หนูพยายามคุยด้วย แต่ไม่มีประโยชน์เลย หนูควรทำอย่างไรดีคะ

ตอบ : เวลาพูดถึงกรรมนะ มันมีกรรมเก่ากรรมใหม่ ถ้าเป็นกรรมเก่า กรรมเก่าคือสิ่งที่มี การกระทำมาที่มีการบาดหมางกันมา นี่คือการกรรมเก่า กรรมเก่าแม้จะเกิดที่ไหนก็แล้วแต่

เราเจอคนนี้ทำไมมันรู้สึกว่าเขาเจอแล้วมันไม่ค่อยชอบเลย มันแปลกตั้งแต่เจอหน้าเลย แต่ถ้าเป็นกรรมที่ดี เราไม่เคยเจอหน้าคนคนนี้เลย พอเจอแล้วเหมือนรักมากเลย เหมือนคนสนิทซิดเชื่อเลย กรรมเก่ากรรมใหม่มันมี กรรมอันนี้เป็นผลของวิภวัญจะ นี่ผลของวิภวัญจะ

ฉะนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นมา ผลของวิภวัญจะ เราจะไม่โทษกับผลของวิภวัญจะนะ ผลของวิภวัญจะคือกาแล็กซี คือบิกแบง มันมีของมัน เราเป็นส่วนหนึ่งที่อยู่กับจักรวาลนี้ เราจะไปบงการให้จักรวาลนี้เป็นอย่างที่เราต้องการไม่ได้ แต่ถ้าเราไม่ศึกษาธรรมะ เราก็คงเสียใจน้อยใจว่าเราขาดตกบกพร่อง หรือไม่เสมอหน้า หรือเทียบหน้าเทียบตาคนอื่น เราจะมี ความเสียใจอยู่อย่างนี้

แต่ถ้าเราบอกว่า ปรากฏการณ์คือบิกแบง คือจักรวาล วิภวัญจะมันมีอยู่อย่างนี้ แต่ที่สิ่งนี้เวลาบิกแบงมันกระจายออกไป ดาวดวงโตมันเกาะกลุ่มกันก่อน ดาวดวงโตมันเลือกสถานที่ได้ก่อน มันก็อยู่ในแรงโน้มถ่วงนั้น

นี่ก็เหมือนกัน พี่กับน้อง ในเมื่อมาเกิดเป็นพี่กับน้อง เราก็บอกเป็นพี่กับน้องชาตินี้ไง อ้าว! เขาเกิดเป็นพี่ เราเกิดเป็นน้อง เกิดมาจากพ่อแม่เดียวกันนะ ก็เกิดมาร่วมกัน อ้าว! เกิดมาร่วมกัน พี่น้องก็ต้องรักกัน สายเลือดก็เป็นสายเลือดเดียวกัน นี่พันธุกรรมอันเดียวกัน แต่กรรมไม่ใช่อันเดียวกันนะเว้ย กรรมต่างคนต่างสร้างมา

ที่นี้ต่างคนต่างสร้างมา เราเกิดมาแล้ว เราเกิดมาเป็นคน เราเกิดมาเป็นชาวพุทธ แล้วเกิดมาพบพระพุทธศาสนา พระพุทธศาสนาสอนอย่างนี้ไง เวร เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร

เราไปจองเวรจองกรรมกับเขา นี่ไง เราไปกดถ่วง เราไปเพิ่มต่างหาก แต่เขาไม่ได้ศึกษา หรือเขาศึกษาแล้วเขามีภูมิฐานะ เขาไม่ยอมรับฟัง สาทู เรื่องของเขา แต่เราศึกษา เราศึกษาแล้วเราเชื่อ เราศึกษาแล้วเราเชื่อ

พี่เราเกลียดเรา รู้ได้อย่างไรว่าเขาเกลียดเรา เขารักเราก็ได้ แต่เขาแสดงกิริยาทำทางแบบนี้ให้เราอยู่ในโอวาทก็ได้ เป็นอะไรไป เรารู้ใจเขาได้อย่างไร เราต้องมาดูแลใจเรา

ในเมื่อเขาเป็นพี่ เขาเป็นพี่ไซ้ใหม่ เขาเป็นพี่อยู่แล้ว พี่ก็ต้องรักน้อง อ้าว! ถ้าน้องทำดี พี่จะว่าน้อง พี่ไม่ดี ๆ สังคมเขาดีเตียนเอง เราทำความดีของเรา เราทำความดีของเรา

เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร ทำได้ยากนะ ที่พูดนี้เรายังทำไม่ได้เลย ต่เขาอยู่ทุกวันนี้ทำได้อะไร ที่พูดนี้ยังทำไม่ได้เลย นี่จำพระพุทธเจ้ามาพูด เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร เราก็อำนาจของเราไป เราทำดีของเราไป เขาจะว่าอย่างไรมันเรื่องของเขา แต่ถ้าเราไปคิดใจ พระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้นะ กองพิน กองพินติดไฟท่วมเลย วิธีแก้ของเรา ชักพินออก ชักพินออก ไฟนั้นจะดับลง

ถ้าเราจะดับไฟนั้นนะ ดับไฟเกลียด ดับไฟโกรธ แล้วเราจะทำอย่างไร โลกก็บอก ฉีดน้ำสิ ฉีดน้ำมันเข้าไปมันก็ยิ่งลุกใหญ่ ทำอย่างไรล่ะ

ชักพินออก เราทำความดีของเรา ชักพินออก ประเด็นอะไรที่กระทบกระเทือน ไม่ทำ ๆ ๆ ชักพินออก ชักพินออก ถ้าไม่มีเชื้อ ไฟต้องดับ ถ้าไม่มีเชื้อ

แต่เราบอกว่า ก็ไฟมันลุกโชน ต้องดับ ๆ ๆ นี่ยังดีนะ เราเองเรายังทำไม่ได้เลย แต่ถ้าไปหาพวกเข้าทรงทรงเจ้านะ เรามีการแก้กรรม จำมาเลย แก้อย่างนี้ เดี่ยวเขาจะรักเอ็ง ทำอะไรนะ เสน่ห์ยาแฝด เดี่ยวเขาจะรักเอ็งได้เลย...หมดตัว

พระพุทธเจ้าสอนให้เชื่อกรรม เชื่อกรรมคือการกระทำ ถ้าเราคิดว่าเราจะทำอย่างไร ชักพินออก เราชักพินออก

เราจะพูดอย่างนี้ เราบอกว่า ศักยภาพของคนอยู่ที่ความรู้สึกหัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเรา เราเป็นคนที่มีประเสริฐ ในบรรดาสัตว์สองเท้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด เราก็คือสัตว์สองเท้าที่เป็นบริษัท ๔ เป็นสาวกสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในบรรดาสัตว์สองเท้า แล้วศึกษาธรรมะ เราได้มาศึกษาธรรมะแล้ว เราถือว่าเรามีคุณธรรม เรามีธรรมโอสภที่สูงกว่า เราจะต้องเป็นผู้ที่บริหารใจ

บริหารไฟใจ ไฟจะโกรธก็โกรธ เรื่องของเขา จะโกรธอย่างไรก็ทำดีกับเขา ถ้าเขาบอกว่า ไป ไม่ชอบหน้า

ไม่ชอบหน้าก็ไม่ใช่ไร เราก็รักษาของเรา เพราะอะไร เพราะด้วยสายเลือด เขาเป็นไฟเรา เราจะตัดทิ้งได้อย่างไร เราไม่ตัดทิ้ง แต่เราก็ไม่เป็นเบี้ยล่างให้เขาโขกสับ เราก็

ทำดีของเราๆ พระพุทธเจ้าสอนอย่างนี้ พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้ไปปะทะคะคานกับใคร ทั้งสิ้น แล้วก็ไม่ใช่เซ่อ เอาหน้าให้ตบข้างซ้าย ไม่พอใจให้ตบข้างขวา ไม่ใช่ ไม่ใช่ พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้เซ่อขนาดนั้นหรอก พระพุทธเจ้าสอนให้ทำความดี ไม่ต้องให้เขา ตบหน้าด้านซ้าย แล้วก็ยื่นข้างขวาให้เขาตบอีก ไม่ต้องๆ ไม่ได้สอนอย่างนั้น โลกเขาพูด กันอย่างนั้นไง

เราทำความดี มันเป็นความรู้สึก มันเป็นเรื่องหัวใจของเรา แล้วเรื่อง หัวใจของคนยิ่งใหญ่ ยิ่งใหญ่เพราะถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้ แม้แต่เทวดา อินทร์ พรหมยังมาฟังเทศน์หลวงปู่มั่น ถ้าหัวใจนี้มันได้แก้ไขจบแล้วนะ มันไม่มีสิ่งใด ปิดบังมันได้เลย ยิ่งใหญ่หัวใจดวงนี้

แล้วตอนนี้หัวใจดวงนี้อยู่กับเรา แล้วโดนอวิชชา โดนมารครอบงำ เราถึงทุกข์ยาก กันอยู่นี้ไง ถ้าทุกข์ยากอยู่นี้ เห็นไหม แม้แต่เป็นผีเป็นน้องกันมันยังกระทบกระเทือนกัน

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนนะ เราพูดบ่อยเมื่อก่อน การครองเรือนนี้ แสนยาก เพราะการครองเรือน พระพุทธเจ้าบอกคือการครองหัวใจ หัวใจดวงหนึ่งยังครอง ได้ยาก ยังมีหัวใจอีกดวงหนึ่งให้เราปกครอง ยังมีลูกมีเต้ามาให้ปกครอง เท่ากับปกครอง หัวเมืองหลายหัวเมือง หัวเมืองหนึ่งก็ทุกข์หนึ่ง แล้วก็หัวเมืองจะก็ทุกข์

ฉะนั้น นี่ผลของวิภวัญจะไง พระพุทธเจ้าบอกในวิภวัญจะนี้ หาความสุขในวิภวัญจะนะ ไปวิต ทะเลทั้งทะเลเลยละ แล้วเอาปลาเล็กๆ ตัวหนึ่ง ตัวเดียว ชีวิตการครองเรือน วิตทะเลทั้งทะเล เลย ได้ปลาสร้อยตัวหนึ่ง

ดูสิ เราทุกข์ยากทั้งชีวิตเลย หาความสุขกันที่ไหน หาความสุขกันที่ไหน เพราะมี อย่างนี้เราถึงมาทำบุญกุศลกัน ทำบุญกุศลไม่ใช่ทำเพื่อใครนะ ทำเพื่อให้หัวใจมันเป็น สาราธารณะ ให้หัวใจยอมรับเหตุผลต่าง ให้หัวใจเห็นอริยทรัพย์ แล้วมันจะมีความหมั่นเพียร ถ้าหมั่นเพียรแล้วจะนั่งสมาธิภาวนา มันถึงว่าทำงานอย่างนั้นเป็นผลงาน

ถ้างานอย่างนั้นเป็นผลงาน คืองานเอาใจของเราไว้ในอำนาจของเรา มีสติปัญญารักษา หัวใจของเราไว้ในอำนาจของเรา แล้วถ้าเกิดปัญญาขึ้นไป มันจะชำระล้าง มันจะเกิดวิปัสสนา จนถึงที่สุดแห่งทุกข์ได้ เอวัง